Kvinden og Samfundet

Udgivet af Dansk Kvindesamfund.

Nr. 17.	Kontor: Nørregade 33, St.	24. April 1900.	Udgaar hver Tirsdag.	16. Aarg.

Julie Laurberg.
Fotograf.
Hotel du Nord.
Indgang ad Porten. Elevator.

Tandlæge
Frøken Anna F. Hansen,
Frederiksborggade 34.

Læge Emmy R. Neukirchs
Tandklinik.
56, 1., Nørre Farimagsgade.

Tandlæge
Fru Tofte-Siesbye,
Amagertorv 31.

Toni Christensen
Hjemmelavet Konfekt.
Spise- og Konfektchokolade,
Kakao m. m.
Lykkesholms Alle 1 A, St.
Telefon 18311.
Varerne bringes overalt.

Dansk Kvindesamfunds

aarlige Delegeretmøde afholdes i Odense Søndag den 20. og Mandag den 21. Maj.

Klager over Uregelmæssighed i Forsendelsen bedes stilet skriftligt til Postvæsenet — hjælper dette ikke da til Bladets Kontor.

Manuskripter der indleveres til „Kvinden og Samfundet" maa til Efterretning for Redaktionen være forsynede med Navn og Adresse. Til anonyme Skrivelser kan Red. ikke tage Hensyn.

Redaktionen træffes hver Torsdag fra Kl. 2—4 paa „Dansk Kvindesamfund"s Kontor, Nørregade 33, St.

Kulturens Ofre.

Intet vindes uden Offer — det er Loven paa Jorden, denne Prik i Universet. Vi gøre vel i ikke at tabe den Sandhed af Syne, men at indrette vort Liv derefter. Dog vilde det være taabeligt ikke i hvert enkelt Tilfælde at overveje, om det efterstræbte er Offeret værd.

Hvad vor Tids Mennesker først og sidst stræber efter, det er *Kultur*. Aldrig før har nogen Tidsalder saa bevidst stræbt efter Kultur. Det er gaaet saa vidt med vor Kulturdyrkelse, at vi frakender et Folk Menneskeret, naar det ikke har Kultur. Englænderne dræber Boerne, fordi disse ikke har Kultur. Boerne have en Gud, som de tror og stoler paa, et Land, som de forsvarer med deres Blod, en Frihed, som er dem dyrebarere end Livet, en Folkeoplysning, der er trængt dybere ned end Englands, de forstaar af den moderne industrielle Udvikling at bruge hvad de mener at have Brug for — dog er de ikke kultiverede.

At være kultiveret i moderne Forstand, det er at have en Overflødighed af Behov, af raffinerede Behov. Det har Boeren ikke, derfor føler Englænderen sig berettiget til at udrydde ham.

Hvis Nydelsen var Livets Maal, saa var vi nu et godt Stykke paa Vej imod Fuldendelsen. Hvor blødt og behageligt, hvor rigt paa udsøgt Nydelse kan ikke et Menneske i vor Tid gøre Livet for sig! De tusinde Behov, som Kulturen har vakt til Live i ham, kan ogsaa Kulturen tilfredsstille. Der er i saa Henseende snart intet mere at ønske.

Men — — har vi ogsaa holdt nøje Regning med hvad denne Kultur koster? Har vor Tid, i sin vilde Jagt efter materiel Forfining, standset et Øjeblik for at overveje, om alle disse Goder ogsaa købes paa ærlig Maade?

Vi kan trøstig svare nej paa disse Spørgsmaal. Der er intet i det moderne Liv, der hedder Standsning, Ro, Eftertanke. Videre, stadig videre, uden at vide hvorhen!

Kære Læser, maa jeg have Lov til at fortælle Dig en lille Rejseerindring?

Det var i Holland forrige Sommer. Jeg havde rejst et godt Stykke Vej for at se en meget stor og gammel Maskinfabrik, der var berømt for sine mange gode Indretninger til Arbejdernes Bedste.

Toget havde narret mig, saa at jeg først kom til Stedet lige som Arbejdet for Dagen var endt. Fra Kontorets Vindue saa jeg Arbejderne — henved 600 — drage forbi for at gaa hjem. Deres Udtryk forbavsede mig. Jeg vidste, at dette var en Mønsterfabrik, hvor, som det sagdes, alt blev gjort for at Arbejderne maatte kunne føle sig vel. Og dog! *Sløv Resignation* var det fremherskende Udtryk, der hos de unge kunde slaa over i Trods og hos de ældste — de der allerede kunde skimte Befrielsens Dag — kunde faa et Skær af blid Ro, men de allerfleste slæbte sig frem, som om de i Mismod havde opgivet det hele.

Der kom en Herre og førte de besøgende ind i den store, nu stille Fabrik.

Kære Læser, er Du nogensinde uforberedt kommet ind i en stor Maskinhalle, naar Dagens Arbejde er endt og Maskinerne hvile? Man hører da ikke længere Stemplerne stampe, ser ikke Hjulene svinge. De tusind travle Dele af det indviklede Maskineri er komne til Ro. Alt det, som forud fangede Opmærksomheden, besnærede Sindene, satte Nerverne i Spænding, er nu borte. Du ser Tingene, som de er.

Sig mig, har Du set noget grimmere? Skident og uvilligt falder det triste Lys ind gennem snavsede Ruder. Væggene er sodede, Sod i Loftet, Sod paa Gulvet; alt hvad Du ser paa og rører ved har et Lag af Sod. Og i disse sorte Omgivelser ser Du Maskinernes gaadefulde Former. Ikke hører de vor Jord til, disse sære Skikkelser. Hvorfra stammer de? Hvad vil de? —

Vor Ledsager fortalte om Alt hvad der her gjordes til Arbejdernes Bedste.

„Vi tager dem helst fra Børn af", sagde han, „og vi knytter dem paa mange Maader til Fabrikken, saa at de i Reglen bliver her hele Livet igennem".

Der gik en Gysen igennem mig. Hele Livet igennem! At begynde som et lille Barn, og siden hele, hele Livet! I disse triste, skønhedsforladte Omgivelser! Her at ofre Livets rige Kræfter — maaske med Aar ud og Aar ind at smøre samme Maskine — medens Aarstiderne veksler udenfor; at blive gammel og graa uden at se Solen og Lyset under Guds klare Himmel mere end en Dag af de syv. Og hvorfor? For hvilket højt Maal?

For at skabe Kultur.

Og det er ikke de Faa, der skaber Kultur til de Mange, men de Mange der skaber Kultur til de Faa.

Jeg saa i Tankerne det triste Tog af 600 sløvt resignerede Mænd, og paa en Gang gik det op for mig, at det Offer som den moderne Kultur forlanger er for stort, at Menneskeheden i Længden ikke vil kunne bære det. Endnu nogle Generationers Liv i Fabrikkernes snavsede Uhygge, i deres øredøvende Larm, med en unaturlig Arbejdsmetode, der gør Mennesket, dette med tusind Muligheder udrustede Væsen, ikke en Gang til en Maskine, men til en Maskin*del* — og alle de fine Afskygninger af menneskelig Mangfoldighed vil være afstumpede om ikke helt udviskede.

Lad os nu blot ikke søge den daarlige Trøst, at vort Land ikke kommer i Række med de store Industrilande. Vi er godt paa Vej.

Paa Arbejderkvindernes Møde om Fabrikloven talte en Kvinde fra en Papirfabrik paa Nørrebro. Paa en stilfærdig Maade og med jævne Ord fortalte hun om Livet i Papirfabrikken. Hun skildrede, hvordan hun Nat efter Nat sad og passede Papirarkene. Alt hvad hun havde at gøre var med Haanden at lede det glidende Papir den rette Vej. Og med denne aandsfortærende Beskæftigelse gled Nattens Timer tunge og træge. Der var ingen Ende paa disse Nætter. Der var ingen Mening i denne Tilværelse.

Bleg og forvaaged stod hun paa Talerstolen, og sikkert vil den, der saa hende, ikke kunne glemme dette Offer for vor Kultur.

Det vilde være interessant at undersøge, hvormange af disse højt vurderede Krav, der skiller Kulturmennesket fra de Folk, der ikke har Ret til at eksistere, — hvormange af disse er ægte, er virkelige, ikke kunstlede.

Jeg er bange for at det ikke blev Flertallet.

Det vilde være interessant at plukke vor Kulturs indviklede Maskineri i Stykker og se lidt nøjere efter, hvordan det Hele egentlig bliver sat i Bevægelse.

Jeg er bange for, at inderst inde vil vi finde en lille knibsk og ondskabsfuld sort Djævel, der lægger Drivremmene om nogle af de aller vigtigste Hjul.

Hans Navn er *Konkurrencen*.

Det er Konkurrencens vilde Parforcejagt, der skaber en Mængde af vore Fornødenheder. Se her Beviset: Naar det nyeste nyt har avlet en end nyere Nyhed, saa er Behovet fra i Gaar glemt for Behovet af i Dag. Og for disse løse, skiftende Vinde er det, at en ikke ringe Del af Fabrikkernes ulyksalige Befolkning ofres.

Det er Gud Mammon, der er kommet til Hæder og til Magt som aldrig før, og han elsker Menneskeoffer.

Der var en Gang en Menneskeven — den største — der advarede Menneskene imod denne underfundige Potentat.

Vor Tid viser sig ikke lydhør overfor den Advarsel, vor Kultur foragter den. Det kan maaske gaa til en Tid, men efter hvad Historien lærer os kan Livets Magter i Længden ikke ustraffet krænkes.

M. A.

Børnene.

Af Frøbels Breve.

1846.

„Jeg og to af mine Elever, Anna Hesse og Amalie Krüger, der ligesom jeg var i Besøg i Quetz, blev indbudne til Aabningen af et Asyl i Zørbig for smaa Børn, for at vi skulde vise nogle af vore Lege og Beskæftigelser. Paa Aabningsdagen havde vel Forstanderen og andre af de for Planen interesserede Personer indfundet sig, men af de forunderligste Grunde mødte ingen Børn; der var kun to smaa, som vi